

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-90>

УДК 339.9

«ПРОМИСЛОВИЙ БЕЗВІЗ»: ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ

«INDUSTRIAL VISA-FREE REGIME»: UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE EUROPEAN MARKET OF INDUSTRIAL GOODS

Сагайдак Ірина Степанівнакандидат технічних наук, доцент,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7186-8830>**Чорна Тетяна Миколаївна**кандидат технічних наук, доцент,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9923-8737>**Балагура Олена Олександрівна**кандидат філософських наук, доцент,
Національний транспортний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1353-7694>**Sahaidak Iryna, Chorna Tetiana**

State Tax University

Balahura Olena

National Transport University

Стаття присвячена аналізу досягнень України на шляху до підписання Угоди про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції (АСАА), яка може стати одним із способів усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною і ЄС. Метою даної роботи є аналіз переваг та економічних наслідків, поточного стану, досягнень та проблем України у виконанні взятих на себе зобов'язань, необхідних для укладення Угоди АСАА. Обґрунтовано основні переваги укладання Угоди АСАА для України. Досліджено поточний стан виконання зобов'язань України на шляху до підписання Угоди АСАА. Показано певні ризики для підписання угоди, зокрема в напрямках акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду. Зроблено висновок, що Україна практично готова до підписання даної Угоди в трьох секторах продукції (машини, електромагнітна сумісність, обладнання та низьковольтне електричне обладнання).

Ключові слова: технічні бар'єри, Угода АСАА, експортні витрати, сектори продукції, інституційна інфраструктура якості.

The current realities of trade relations between Ukraine and the EU show that the current issue is the elimination of technical barriers, which are currently the main limiting factors in the current free trade area with the EU. One of the ways to eliminate them can be the Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (ACAA). This article analyzes Ukraine's achievements on the way to signing the Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (ACAA). The purpose of this paper is to analyze the benefits and economic consequences, current status, achievements and challenges of Ukraine in fulfilling its obligations required for the conclusion of the ACAA Agreement. The paper substantiates the main benefits of the ACAA agreement for Ukraine, in particular: reduction of costs for exports and imports of goods requiring safety assessment by an independent expert; reduction of regulatory risks and bureaucratic costs; reduction of time for bringing innovative products to the market; ability to trade in industrial goods that have not yet been introduced to the market; prospects for new domestic companies to enter the European market; strengthening of consumer protection; and improvement of the country's international image. The process of fulfilling Ukraine's obligations on the way to signing the ACAA Agreement is analyzed and conclusions are drawn about its current state. Thus, at present Ukraine has adapted its vertical and horizontal legislation to the requirements of the European one; the institutional capacity of the quality

infrastructure has been created and ensured (establishment of national bodies, reform of the system of technical regulation, standardization and metrology). Certain risks to the signature of the ACAA are identified, in particular in the areas of accreditation, conformity assessment and market surveillance (significant technical and qualification challenges for personnel; lack of access to internationally recognized accreditation for product inspection and certification). It concludes that Ukraine is practically ready to sign the Agreement in three product sectors (machinery, electromagnetic compatibility, appliances and low voltage electrical equipment).

Keywords: technical barriers, ACAA, export costs, product sectors, institutional quality infrastructure.

Постановка проблеми. Основними методами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які мають безпосередній вплив на імпорт, експорт, транзит і контроль якості товарів, є тарифні та нетарифні заходи. В першу чергу, їх застосування спрямоване на захист внутрішнього ринку, а також побудову конкурентних умов міжнародної торгівлі. Специфічні особливості використання тарифних і нетарифних заходів регулюються національним законодавством країн, а також міжнародними договорами (конвенціями).

Разом з тим, сучасні реалії міжнародної торгівлі свідчать, що набагато актуальнішою проблемою є заходи саме нетарифного регулювання, які наразі виступають основними обмежувальними факторами в умовах чинної зони вільної торгівлі з ЄС. Нетарифні заходи – сфера регуляторної політики, що охоплює широке коло інструментів (від вимог щодо безпечності товарів та процесів їх виробництва до конкурентної, екологічної та інших політик, спрямованих на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону довкілля, захист прав споживачів та ін.). Застосування зазначених інструментів дозволяє здійснювати вплив на міжнародну торгівлю (зокрема на обсяги та її структуру) та передбачає як заходи, що мають місце під час переміщення товарів через митний кордон, так і заходи внутрішньої політики.

В сучасній міжнародній торгівлі середній рівень тарифного захисту ринку промислових товарів в ЄС для України коливається у межах 4,4% – 5%. Тому основними перешкодами у торгівлі промисловими товарами з ЄС є не імпорتنі тарифи, а технічні бар'єри [1].

Одним із складових елементів Угоди про Асоціацію України та ЄС є положення про Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ). В рамках ПВЗВТ навесні 2014 року ЄС в односторонньому порядку скасував майже 95% ввізних мит для України. Україна ж, зі свого боку, взяла на себе зобов'язання, починаючи з 2016 року поступово скасувати ввізні мита протягом семи років. Кінцевою метою є скасування Україною та ЄС 99,1% та 98,1% ввізних мит відповідно [2].

Після скасування ЄС ввізного мита майже на усі товари походженням з України набуло особливої актуальності питання технічних бар'єрів. Більшість виробників (і це стосується практично кожної сфери діяльності) зіштовхнулися з проблемою невідповідності їхньої продукції вимогам різноманітних технічних регламентів, чинних у ЄС, а тому, не дивлячись на нульові ставки мита, їхня продукція не може реалізовуватись в ЄС.

Способом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною і ЄС може стати Угода про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, далі Угода АСАА) (неофіційна назва – «промисловий безвіз»), укладання якої передбачено ПВЗВТ.

Також відповідно до Угоди про Асоціацію (стаття 56 Глави 3 «Технічні бар'єри у торгівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») Україна взяла на себе зобов'язання поступово забезпечити відповідність з технічними регламентами ЄС та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС та дотримуватися принципів і практик, викладених у діючих регламентах ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз євроінтеграційного вектору розвитку України в контексті активізації міжнародної торгівлі, нових можливостей для українських виробників, а також пов'язаних з цим проблем та ризиків, став предметом досліджень для низки вітчизняних науковців. Зокрема, робота Миценко І. М., Сухомлин М. О., Юрченко О. В. [3] присвячена вивченню сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та ЄС. Діагностиці та аналізу тенденцій розвитку торговельно-економічних відносин між Україною та Європейським Союзом присвячена робота Романського М. М. та Петренко К. В. [4].

Робота Бестужевої С. В. [5] присвячена аналізу теоретичних засад використання інструментів нетарифного регулювання зовнішньоторговельної діяльності суб'єктів господарювання України. Шевчук С. В. [6]

досліджує нетарифне регулювання як важливу складову забезпечення митних інтересів держави.

Крім того, в низці робіт висвітлюються питання технічного регулювання як одного з бар'єрів на шляху виходу вітчизняних виробників на міжнародні товарні ринки. Так, Артюх Т. М., Григоренко І. В. [7], Віткін Л. М. [8], Дятлова В. В. [9] висвітлюють роль технічного регулювання в забезпеченні економічної безпеки України; Притульська Н. О., Мотузка Ю. В. [10], Шаповал В. Ю. [11], Стебляк М. Д. [12] вивчають міжнародну та вітчизняну практику технічного регулювання; Мартинюк О. А. [13], Кривошея С. О., Дядюра К. О. [14] обґрунтовують необхідність реформування системи технічного регулювання України та висвітлюють основні завдання України на шляху приведення національної системи технічного регулювання у відповідність до європейських вимог.

Низка наукових праць присвячена Угоді АСАА, зокрема Ступак В. В. [15] аналізує перспективи підписання Угоди АСАА у рамках імплементації Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС; Беренда С. В. [16] вивчає можливість збільшення українського експорту до ЄС за рахунок укладення Угоди АСАА («промисловий безвіз»); Чорна Т. М., Сагайдак І. С. аналізують значення Угоди АСАА в усуненні технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС висвітлені в дослідженні [17].

Загалом, аналіз літературних джерел дозволяє зробити висновок, що питанню усунення технічних бар'єрів в торгівлі приділяється значна увага науковців. Разом з тим, особливості та передумови підписання Україною Угоди АСАА привертають до пильну увагу переважно політиків, журналістів та фахівців-практиків, що підтверджується численними коментарями, інтерв'ю високопосадовців, обговореннями на форумах, результатами опитування представників бізнесу тощо.

Таким чином, **метою даної роботи** є аналіз переваг та економічних наслідків, поточного стану, досягнень та проблем України у виконанні взятих на себе зобов'язань, необхідних для укладення Угоди АСАА.

Виклад основного матеріалу. Угода АСАА є окремим випадком «розширених» угод (Mutual recognition agreements (MRAs)) про взаємне визнання, які ЄС пропонує своїм партнерам і, яка базується на попередній гармонізації системи технічного регулювання країни-партнера ЄС із системою, що діє в ЄС, у тих сферах, на які заплановано поширення угоди.

Наразі ЄС має єдину Угоду АСАА з Ізраїлем (одногоалузева Угода АСАА про передові методи виробництва фармацевтичної продукції, що ґрунтується на узгодженні законодавчої системи та інфраструктури Ізраїлю з системами ЄС, 2013 р.). Разом з тим, ряд «традиційних» МРА з оцінки відповідності ЄС уклав з Австралією, Канадою, Японією, Новою Зеландією та США. Таким чином, Україна може стати другою країною, з якою ЄС укладе Угоду АСАА, і однією з дуже небагатьох країн світу, з якими ЄС має угоди про взаємне визнання оцінки відповідності, що є досить престижним [18].

Передбачається, що Угода АСАА стане Протоколом до Угоди про асоціацію (ст. 57), яка охоплює один або кілька секторів, зазначених у Додатку III до цієї Угоди (рис. 1), після повного узгодження галузевого та горизонтального законодавства України, інституцій та стандартів з галузевим і горизонтальним законодавством, інституціями та стандартами ЄС [19].

Серед переваг підписання Угоди АСАА для України слід виділити наступні:

1. Зниження вартості експорту та імпорту товарів, для яких необхідна оцінка безпечності відповідними органами з оцінки відповідності (незалежного оцінювача), оскільки передбачається визнання сертифікатів, виданих нотифікованими органами з оцінки відповідності України, в країнах ЄС, а сертифікатів, виданих нотифікованими органами ЄС, – в Україні [20]. Так, за оцінками експертів, «промисловий безвіз» може знизити експортні витрати України на відповідну продукцію на 4,9% і витрати на імпорт – на 2,3% [21].

Більшість фірм використовують оцінку відповідності третьою стороною для торгівлі з ЄС. Середні витрати на один сертифікат становлять 5 000 – 10 000 євро. Таким чином, якщо український виробник промислової продукції захоче експортувати свій товар у ЄС, і для цього знадобиться сертифікат, то йому не треба буде звертатися до органу з оцінки відповідності в ЄС, достатньо буде сертифіката, який він отримав в Україні. Аналогічно й імпортер не потребуватиме додаткового українського сертифіката, – достатньо того, що оцінку відповідності здійснили відповідні європейські інституції. Отже, «промисловий безвіз» здешевлюватиме експорт та імпорт товарів, які потребують оцінки безпечності з боку органів з оцінки відповідності, тобто незалежного оцінювача. Українським виробникам достатньо буде маркувати свою експортну

Рис. 1. Групи промислових товарів, яких стосується Угода АСАА

Джерело: складено авторами на основі [19]

продукцію знаком CE (Conformite Europeen – європейська відповідність) [22].

2. Зменшення регуляторних ризиків і бюрократичних витрат, пов'язаних із додатковою оцінкою відповідності та нанесенням додаткового маркування.

3. Скорочення термінів виходу на ринок інноваційних продуктів в обох напрямках завдяки скороченню часу для оцінки відповідності.

4. З підписанням Угоди АСАА з'являється можливість здійснювати торгівлю промисловими товарами, які ще не були представлені на ринку, а також відкриваються перспективи виходу на європейський ринок для нових (менших) компаній (які не могли здійснювати торгівлю через високу вартість додаткової оцінки відповідності).

5. Посилення захисту інтересів споживачів за рахунок дотримання вимог щодо загальної безпеки нехарчової продукції.

6. Вхід України до кола держав, з якими підписані угоди про визнання, підвищить її міжнародний імідж, що полегшить доступ до ринків інших країн світу.

Слід зазначити, що далеко не всім промисловим товарам потрібна процедура незалежної оцінки відповідності.

По-перше, Угода АСАА стосуватиметься лише тих товарів, на які поширюється дія технічних регламентів. Наприклад, директива REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals), яка стосується хімічної продукції, не увійшла до поточних зобов'язань з гармонізації, а отже, про АСАА у цій сфері поки не йдеться. Насправді Україна гармонізує й решту технічних регламентів з нормами ЄС, тож потенційно АСАА колись може охопити і їх, але про це говорити наразі зарано.

Першими трьома категоріями (секторами) продукції, на які поширюватиметься дія Угоди АСАА, будуть машини, електромагнітна сумісність, обладнання та низьковольтне електричне обладнання. За оцінками Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, 2019 року на ці три сфери припадало 12% українського експорту в ЄС і 20% імпорту з ЄС. Хоча за охопленням поточних торговельних потоків це не так уже й мало [22].

По-друге, навіть якщо певний товар підпадає під дію технічного регламенту, який входить до «першого раунду» підписання Угоди АСАА, це не означає, що для його експорту/імпорту необхідно проходити процедуру оцінки відповідності від незалежного органу

(це саме та процедура, яку спрощує «промисловий безвіз»). Для товарів, які мають низький ступінь ризику з огляду на вимоги безпеки, зафіксовані у технічних регламентах, зовнішня оцінка відповідності не є необхідною. Ключовий документ, що супроводжує товар, – це декларація відповідності, яку заповнює виробник або постачальник, що відповідає за виведення продукції на ринок певної країни. Для спрощення торгівлі цими товарами з ЄС необхідною умовою була гармонізація технічних регламентів і прийняття відповідних гармонізованих стандартів, що вже було зроблено. Таким чином, «промисловий безвіз» стосуватиметься небезпечніших, а значить, ймовірно, технічно складніших товарів. Тому можна зробити висновок, що Угода АСАА створюватиме сприятливі умови торгівлі саме більш технологічним обладнанням.

Підписання Угоди АСАА передуватиме клопіткій роботі з нашого боку та низка оціночних місій з боку ЄС. Для укладення Угоди АСАА Україна повинна:

- привести своє законодавство – горизонтальне (рамкове) і вертикальне (галузеве) – у повну відповідність до європейського;

- прийняти на рівні національних європейські гармонізовані стандарти на відповідні види продукції;

- привести у відповідність до європейських вимог національну інфраструктуру якості (національний орган стандартизації, національний орган акредитації, метрологічні інституції, органи з оцінки відповідності) та інфраструктуру державного ринкового нагляду (органи та процедури ринкового нагляду);

- скасувати регуляторні режими, які суперечать, дублюють та/або є додатковими до європейських вимог щодо відповідних видів продукції (більшість з них існують ще з радянських та пострадянських часів); насамперед, мова йде про санітарні норми і правила та нормативно-правові акти у сфері охорони праці.

Підготовку України до підписання Угоди АСАА можна умовно поділити на наступні кроки:

Крок 1: Україна приводить у відповідність своє законодавство та реформує інфраструктуру контролю якості відповідно до норм та практики ЄС.

Крок 2: Оціночна місія ЄС здійснює оцінку прогресу, досягнутого Україною, та надає

рекомендації щодо досягнення повного узгодження.

Крок 3: Україна разом з експертами ЄС впроваджує рекомендації для забезпечення повного узгодження.

Кроки 2 і 3 можуть повторюватися до досягнення повного узгодження.

Крок 4: ЄС проводить офіційну оцінку та приймає рішення щодо готовності України до підписання Угоди АСАА, яка охоплює певні категорії товарів.

Крок 5: ЄС та Україна проводять офіційні переговори та укладають Угоду АСАА.

Перший етап роботи оціночної місії розпочався в жовтні 2020 року і стосувався відповідності горизонтального та вертикального законодавства України з питань технічного регулювання, стандартизації, метрології, оцінки відповідності, акредитації, ринкового нагляду та захисту прав споживачів актам законодавства ЄС. 20 вересня 2021 року розпочато другу фазу попередньої оціночної місії ЄС щодо готовності інституцій інфраструктури якості України функціонувати за оновленим законодавством на основі європейських норм і правил. Власне процес переговорів щодо АСАА може розпочатися лише після одержання позитивного висновку офіційної місії ЄС, що українська система технічного регулювання у сферах, які має охопити АСАА, ідентична системі ЄС.

Початку переговорів щодо підписання Угоди АСАА мають передувати ще декілька оціночних місій ЄС і підготовка формальних рекомендацій, які Україні необхідно буде імплементувати. Наразі в Україні заявляють про підписання Угоди АСАА орієнтовно у 2023 році. Але в умовах війни досить важко спрогнозувати часові перспективи її підписання [23].

Варто зазначити, що Україна зробила значні кроки для підписання даної угоди для трьох перших пріоритетних секторів промислової продукції:

На виконання зобов'язань щодо адаптації горизонтального (рамкового) законодавства імплементовано низку законів та підзаконних актів, зокрема:

– Закон України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» від 02.12.2010 р. (редакція від 26.03.2020 р.);

– Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 02.12.2010 р. (редакція від 19.11.2022 р.);

– Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 р. (редакція від 01.10.2022 р.);

– Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 р. (редакція від 01.01.2022 р.);

– Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 р. (редакція від 09.06.2022 р.);

– Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» від 17.05.2001 р. (редакція від 01.01.2021 р.);

– Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» від 19.05.2011 р.;

– Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про стандартизацію»» від 20.09.2019 р. (редакція від 13.05.2022 р.);

– Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементування актів законодавства Європейського Союзу у сфері технічного регулювання» від 06.06.2019 р. (редакція від 01.01.2022 р.);

– Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зменшення тиску на бізнес з боку органів ринкового нагляду» від 12.12.2019 р.

Для адаптації вертикального (галузевого) законодавства у 2012–2013 рр. Кабінет Міністрів України затвердив технічні регламенти низьковольтного обладнання, електромагнітної сумісності та машин. У 2015 році були прийняті нові технічні регламенти низьковольтного обладнання та електромагнітної сумісності на основі нових директив ЄС, виданих у 2014 р. У липні 2018 року до трьох технічних регламентів були внесені зміни на основі пропозицій європейських експертів. Крім цього, станом на січень 2019 року в Україні прийняті технічні регламенти на основі нових директив ЄС у таких секторах: прості посудини під тиском; пересувне обладнання під тиском; прилади, що працюють на газоподібному паливі; ліфти; іграшки; неавтоматичні зважувальні прилади; засоби вимірювань; обладнання для роботи у потенційно вибухонебезпечних середовищах; вибухові матеріали промислового призначення; обладнання, що працює під тиском; вимоги щодо енергоефективності та маркування енергоспоживання деяких побутових приладів. Це означає, що також і щодо цих 11 технічних регламентів можна запускати процес оцінки їх відповідності європейським директивам і регламентам в процесі підготовки до Угоди АСАА у цих секторах.

Важливим кроком на шляху підготовки України до підписання Угоди АСАА стало

створення та забезпечення інституційної спроможності інфраструктури якості (табл. 1).

Висновки. Приєднання України до Угоди АСАА є підґрунтям для забезпечення вільного руху товарів та єдиного ринку з ЄС, а також один з важливих кроків на шляху до євроінтеграції.

Проведене дослідження показало, що основними перевагами укладання Угоди АСАА для України є: зниження вартості експорту та

імпорту товарів, для яких необхідна оцінка безпечності незалежного оцінювача; зменшення регуляторних ризиків і бюрократичних витрат; скорочення термінів виходу на ринок інноваційних продуктів; можливість здійснювати торгівлю промисловими товарами, які ще не були представлені на ринку; перспективи виходу на європейський ринок нових компаній; посилення захисту інтересів споживачів; підвищення міжнародного іміджу країни.

Таблиця 1

Аналіз інституційної спроможності інфраструктури якості в Україні

Напрямок	Коротка оцінка
Заснування національних органів	Національне агентство з акредитації України (НААУ); Національний орган стандартизації («ДП «УкрНДНЦ»); Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба) та інші органи ринкового нагляду, органи з оцінки відповідності.
Технічне регулювання	Розробка та перегляд технічних регламентів: затверджено 25 технічних регламентів (з 27, передбачених Додатком III Угоди про Асоціацію); оновлено 3 технічні регламенти у зв'язку зі змінами у законодавстві ЄС.
Стандартизація	Запровадження європейських стандартів (EN) з одночасним скасуванням конфліктних національних та міждержавних стандартів (ГОСТів): в Україні діють 13 211 стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими; прийняті як національні 4 161 гармонізований європейський стандарт під усі технічні регламенти з Додатку III Угоди про Асоціацію (окрім стандартів щодо будівельних виробів), застосування яких свідчить про те, що продукція відповідає вимогам зазначених технічних регламентів; з 1 січня 2019 року в Україні скасовано чинність 10 917 стандартів, розроблених до 1992 року (90% від їх загального обсягу). <i>Досягнення:</i> забезпечення надійності інфраструктури якості; прогрес у впровадженні європейських стандартів; налагодження співпраці з CEN, CENELEC та ETSI <i>Прогалини:</i> затримка з публікацією стандартів, проблеми з перекладом. <i>Висновок:</i> немає серйозних проблем, які б становили ризик для АСАА.
Метрологія	<i>Досягнення:</i> нова система на основі нового законодавства; приєднання до Метричної конвенції. <i>Прогалини:</i> фінансові та кваліфікаційні проблеми з персоналом. <i>Висновок:</i> немає серйозних проблем, які б становили ризик для АСАА.
Акредитація	<i>Досягнення:</i> підписано угоди про взаємне визнання між НААУ та Європейською кооперацією з акредитації (EA) у всіх сферах акредитації, а також Міжнародною асоціацією з акредитації лабораторій (ILAC) та Міжнародним форумом з акредитації (IAF). Поновлення статусу підписанта EA BLA з інспектування та сертифікації продукції. <i>Висновок:</i> немає серйозних проблем, які б становили ризик для АСАА
Оцінка відповідності	<i>Досягнення:</i> реформа системи на основі нового законодавства; скасування обов'язкової сертифікації. <i>Прогалини:</i> технічні проблеми та проблеми з кваліфікацією персоналу; відсутність доступу до міжнародної визнаної акредитації для проведення інспектування та сертифікації продукції. <i>Висновок:</i> ризик для АСАА.
Ринковий нагляд	<i>Досягнення:</i> нова система на основі нового законодавства. <i>Досягнення:</i> значні технічні та кваліфікаційні виклики для персоналу. <i>Висновок:</i> ризик для АСАА.

Джерело: складено авторами на основі [24]

На шляху до підписання Угоди АСАА в Україні адаптовано вертикальне та горизонтальне законодавство до вимог європейського; створено та забезпечено інституційну спроможність інфраструктури якості. Проте залишаються певні ризики для підписання угоди, зокрема в напрямках акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду.

Загалом, аналіз поточного стану показує, що Україна практично готова до підписання даної угоди в трьох секторах продукції

(машини, електромагнітна сумісність, обладнання та низьковольтне електричне обладнання).

Тож сподіваємося, що сторонам вдасться якомога швидше закінчити всі формальні вимоги (оціночні місії, підготовку рекомендацій за їх результатами тощо), і вже у 2023 році розпочати офіційні перемовини щодо підписання Угоди про «промисловий безвіз» та стати ще на один крок ближче до нашого європейського майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Технічне регулювання в ЄС. Представництво України при Європейському Союзі. URL: <http://surl.li/fbhvc> (дата звернення: 22.02.2023).
2. Хорунжа М. Що таке зона вільної торгівлі? URL: <https://kse.ua/ua/community/stories/shho-take-zona-vilnoi-torgivli>.
3. Миценко І. М., Сухомлин М. О., Юрченко О. В. Зовнішньоторговельні відносини України з країнами ЄС: стан, тенденції та пріоритети розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3(65). С. 81–91.
4. Романський М. М., Петренко К. В. Динаміка та розвиток зовнішньоторговельних відносин Україна-ЄС, в процесі євроінтеграції України. *Актуальні проблеми економіки та управління: збірник наукових праць*. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205845>.
5. Бестужева С. В. Розвиток системи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України: теоретико-прикладний аспект. *Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал*. 2021. № 51. С. 9–15.
6. Шевчук С. В. Нетарифне регулювання як важливий механізм забезпечення митних інтересів держави. *Економіка та держава*. 2019. № 3. С. 71–77.
7. Артюх Т. М., Григоренко І. В. Стратегія реформування системи технічного регулювання в контексті створення привабливого бізнес-середовища в Україні. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2015. № 33. С. 3–8.
8. Віткін Л. М. Стратегія реформування системи технічного регулювання в Україні. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6599/1/MSIE2017_P018-022.pdf.
9. Дятлова В. В. Система організаційно-технічного регулювання економіки: трансформаційні процеси в Україні : монографія / В. В. Дятлова; Донець. держ. ун-т упр. Донецьк : ВІК, 2011. 399 с.
10. Притульська Н. О., Мотузка Ю. В. Технічне регулювання: міжнародні практики та вітчизняні реалії. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2015. № 3 (1). С. 5–21.
11. Шаповал В. Ю. Міжнародна практика і досвід технічного регулювання. *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2011. № 2. С. 16–22.
12. Стеблянко М. Д. Оцінка, проблеми та шляхи вдосконалення технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у світі. *Бізнес Інформ*. 2013. № 12. С. 77–81.
13. Мартинюк Л. А. Інституційне забезпечення реформування системи технічного регулювання в Україні. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*, 2019. № 4 (53). С. 50–57.
14. Кривошея С. О., Дядюра К. О. Обґрунтування національної системи технічного регулювання та її трансформація до загальноєвропейської. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2015. № 2/3 (22). С. 56–67.
15. Ступак В. В. Імплементация угоди про асоціацію Україна-ЄС: угода АСАА. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8293/1/34.pdf>
16. Беренда С. В. «Промисловий безвіз» як можливість збільшення українського експорту до ЄС. Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах : збірник наукових праць за матеріалами ІІ Круглого столу, м. Харків, 17 травня 2019 р. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. С. 68–73.
17. Чорна Т. М., Сагайдак І. С. Угода АСАА: черговий етап на шляху усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС. Якість і безпека харчових продуктів : збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 11–12 листопада 2021 р. Київ : НУХТ, 2021. С. 163–164.
18. Промисловий безвіз із ЄС: чи готова Україна до цього? URL: https://24tv.ua/ugoda-pro-asotsiatsiyu-ukrayina-boretsya-za-promisloviy-bezviz_n1492744.

19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угоду ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 р. № 1678-VII. Дата оновлення: 25.10.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 20.01.2023).

20. Громов О. Промисловий безвіз: ще один крок до ЄС. *Урядовий кур'єр*. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/promislovij-bezviz-she-odin-krok-do-yes>.

21. Куликова В. Набираємо швидкість: яка користь Україні від митного та промислового безвізів. *EBA*. URL: <http://surl.li/fbih>

22. Мовчан В. «Промисловий безвіз» із ЄС – іміджеві переваги та реальні підводні камені. *Дзеркало тижня*. URL: https://zn.ua/ukr/author/Veronika_Movchan.

23. Терещенко О., Калайда І. Технічні бар'єри у торгівлі в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Юридична газета online*. № 9–10 (507–508). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investitsiyi/tehnichni-bareri-u-torgivli-v-konteksti-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-es.html>.

24. Movchan V., Polushkin G., Sakha D. The future of ACAA between the EU and Ukraine: what to expect? (Berlin/Kyiv, May 2021). Presentation of joint research, panel discussion, questions and answers. URL: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2021/12/GET_UKR_PB_04_2021.pdf.

REFERENCES:

1. Tekhnichne rehulivannia v YeS. Predstavnytstvo Ukrainy pry Yevropeiskomu Soiuzi [Technical regulation in the EU. Representation of Ukraine under the European Union]. Available at: <http://surl.li/fbhvc> (accessed: 22.02.2023).

2. Khorunzha M. Shcho take zona vilnoi torhivli? [What is a free trade zone?]. Available at: <https://kse.ua/ua/community/stories/shho-take-zona-vilnoyi-torgivli>.

3. Mytsenko I. M., Sukhomlyn M. O., Yurchenko O. V. (2021). Zovnishnotorhovelni vidnosyny Ukrainy z krainamy YeS: stan, tendentsii ta priorityty rozvytku [Foreign trade relations of Ukraine with EU countries: state, trends and priorities of development]. *Ekonomichniy visnyk Donbasu*, vol. 3(65), pp. 81–91.

4. Romanskyi M. M., Petrenko K. V. (2020). Dynamika ta rozvytok zovnishno-torhivelnykh vidnosyn Ukraina-YeS, v protsesi yevrointehratsii Ukrainy [Dynamics and development of foreign trade relations Ukraine-EU, in the process of European integration of Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia: zbirnyk naukovykh prats*. № 14. Available at: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205845>

5. Bestuzheva S. V. (2021). Rozvytok systemy netaryfnogo rehulivannia zovnishnoi torhivli Ukrainy: teoretyko-prykladnyi aspekt [Development of the system of non-tariff regulation of foreign trade of Ukraine: theoretical and applied aspect]. *Infrastruktura rynku*, vol. 51, pp. 9–15.

6. Shevchuk S. V. (2019). Netaryfne rehulivannia yak vazhlyvyi mekhanizm zabezpechennia mytnykh interesiv derzhavy [Non -tariff regulation as an important mechanism for ensuring the customs interests of the state]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 3, pp. 71–77.

7. Artiukh T. M., Hryhorenko I. V. (2015). Stratehiia reformuvannia systemy tekhnichnoho rehulivannia v konteksti stvorennia pryvablyvoho biznes-seredovyshcha v Ukraini [Strategy of reforming the system of technical regulation in the context of creating an attractive business environment in Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 33, pp. 3–8.

8. Vitkin L. M. Stratehiia reformuvannia systemy tekhnichnoho rehulivannia v Ukraini [Strategy of reforming the technical regulation system in Ukraine]. Available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6599/1/MSIE2017_P018-022.pdf.

9. Diatlova V. V. (2011). Systema orhanizatsiino-tekhnichnoho rehulivannia ekonomiky: transformatsiini protsesy v Ukraini : monohrafiia [The system of organizational and technical regulation of the economy: transformation processes in Ukraine: monograph]; Donetsk. derzh. un-t upr. Donetsk: VIK, 399 p.

10. Prytulska N. O., Motuzka Yu. V. (2015). Tekhnichne rehulivannia: mizhnarodni praktyky ta vitchyzniani realii [Technical regulation: international practices and domestic realities]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, vol. 3 (1), pp. 5–21.

11. Shapoval V. Yu. (2011). Mizhnarodna praktyka i dosvid tekhnichnoho rehulivannia [International practice and experience of technical regulation]. *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, yakist*, vol. 2, pp. 16–22.

12. Steblianko M. D. (2013). Otsinka, problemy ta shliakhy vdoskonalennia tekhnichnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti u sviti [Assessment, problems and ways of improving the technical regulation of foreign economic activity in the world]. *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 77–81.

13. Martyniuk L. A. (2019). Instytutsiine zabezpechennia reformuvannia systemy tekhnichnoho rehulivannia v Ukraini [Institutional support for reforming the technical regulation system in Ukraine]. *Naukovo-vyrobnychi zhurnal «Biznes-navihator»*, vol. 4 (53), pp. 50–57.
14. Kryvosheia S. O., Diadiura K. O. (2015). Obgruntuvannia natsionalnoi systemy tekhnichnoho rehulivannia ta yii transformatsiia do zahalnoievropeiskoi [Substantiation of the national system of technical regulation and its transformation to pan-European]. *Tekhnolohichniy audyt ta rezervy vyrobnytstva*, vol. 2/3 (22), pp. 56–67.
15. Stupak V. V. Implementatsiia uhody pro asotsiatsiiu Ukraina-Yes: uhoda ASAA [Implementation of the EU-Ukraine Association Agreement: ASAA Agreement]. Available at: <https://eprints.oa.edu.ua/8293/1/34.pdf>.
16. Berenda S. V. (2019). «Promyslovyi bezviz» yak mozhlyvist zbilshennia ukrainskoho eksportu do Yes ["Industrial visa waiver" as an opportunity to increase Ukrainian exports to the EU]. *Ekonomiko-pravovi problemy rozvytku ta spriannia hospodarskii diialnosti v suchasnykh umovakh* : zbirnyk naukovykh prats za materialamy II Kruhloho stolu, m. Kharkiv, 17 travnia 2019 r. Kharkiv : NDI PZIR NAPrN Ukrainy, pp. 68–73.
17. Chorna T. M., Sahaidak I. S. (2021). Uhoda ASAA: chervoyi etap na shliakhu usunennia tekhnichnykh barieriv u torhivli mizh Ukrainoiu ta Yes [Agree ASAA: Another stage on the way to eliminate technical barriers in trade between Ukraine and the EU]. *Yakist i bezpeka kharchovykh produktiv* : zbirnyk tez V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Kyiv, 11-12 lystopada 2021 r. Kyiv : NUKhT, pp. 163–164.
18. Promyslovyi bezviz iz Yes: chy hotova Ukraina do tsoho? [Industrial visa waiver with the EU: Is Ukraine ready for it?]. Available at: https://24tv.ua/ugoda-pro-asotsiatsiyu-yak-ukrayina-boretsya-za-promisloviy-bezviz_n1492744.
19. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony : Uhodu ratyfikovano iz zaiavoiu Zakonom vid 16.09.2014 r. № 1678-VII. Data onovlennia: 25.10.2022 [The Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Community on Atomic Energy and their Member States, on the other hand: the agreement was ratified with the statement of Law of September 16, 2014 No. 1678-VII. Updating date: 25.10.2022]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (accessed: 20.01.2023).
20. Hromov O. Promyslovyi bezviz: shche odyin krok do Yes. Uriadovyi kurier [Industrial visa waiver: another step to the EU. Government Courier]. Available at: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/promisloviy-bezviz-she-odin-krok-do-yes>.
21. Kulykova V. Nabyraiemo shvydkist: yaka koryst Ukraini vid mytnoho ta promyslovoho bezviziv. EVA [We are gaining speed: what is the benefit of Ukraine from customs and industrial visa-free visa]. Available at: <http://surl.li/fbibh>.
22. Movchan V. «Promyslovyi bezviz» iz Yes – imidzhevi perevahy ta realni pidvodni kameni ["Industrial visa waiver" with the EU – image advantages and real pitfalls]. *Dzerkalo tyzhnia*. Available at: https://zn.ua/ukr/author/Veronika_Movchan.
23. Tereshchenko O., Kalaida I. Tekhnichni bariery u torhivli v konteksti Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yes [Technical barriers in trade in the context of the Association Agreement between Ukraine and the EU]. *Yurydychna hazeta online*. № 9-10 (507-508). Available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investitsiyi/tehnichni-bareri-u-torgivli-v-konteksti-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-ta-es.html>.
24. Movchan V., Polushkin G., Sakha D. The future of ACAA between the EU and Ukraine: what to expect? (Berlin/Kyiv, May 2021). Presentation of joint research, panel discussion, questions and answers. Available at: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2021/12/GET_UKR_PB_04_2021.pdf.